

دشتیار

شرکت کشاورزی

تولید و تأمین عمده بذر و نهال اصلاح شده

Email : iran_dashtyar@yahoo.com

مریم گلی

Salvia officinalis

از خانواده : *Lamiaceae*

Boostan: 09138000844

نشریه تحقیقی ترویجی شماره ۱۴

اصفهان، خیابان هشت بهشت شرقی، جنب مجتمع تجاری بهشت پلاک ۸۸۲

تلفن: ۰۲۶۴۱۶۱۳-۳۱۱-۰۵۵۰۵۸۰۹۱۳۱۱۳۷۲۶۸

گیاه شناسی:

مریم گلی گیاهی چندساله پرشاخه به ارتفاع ۶۰-۳۰ سانتی متر، دارای ظاهری پرپشت که به طور خودرو در اماکن خشک می روید. ریشه ی آن به رنگ قهوه ای و ساقه های متعددی دارد که منشعب و چهار گوش و پوشیده از کرک است. برگها متقابل و پوشیده با کرکهای کوتاه و سفید که رنگ برگها را سبز روشنتر نموده و رگبرگهایی نیز در سطح برگ دیده می شود که این رگبرگها در سطح تحتانی پهنه برگ به شکلی برجسته با ظاهری کاملا مشخص جلوه می کند. در طول ساقه گیاه دو نوع برگ دیده می شود یکی بیضوی نوک تیز، دندانه دار و دارای دمبرگ دراز که در انتهای ساقه واقع است و دیگری برگهای کوچک نوک تیز ولی عاری از دمبرگ که در قسمت های فوقانی شاخه مشاهده می شود. شاخه های فوقانی گیاه در هر سال از بالا خشک می گردد به طوریکه بیشتر شاخه های تحتانی باقی می ماند. گلها به رنگ آبی مایل به بنفش (به ندرت سفید) که در فاصله ماههای خرداد و تیر ظاهر شده و به صورت دسته های ۴-۳ تایی در طول قسمت انتهایی ساقه پدیدار می شود. میوه چهار فندقه و محصور در کاسه گل است. گلهای آن نوش فراوانی دارد و معطر است، زنبور عسل با استفاده از آن عسل مطبوعی تولید می کند. وزن هزاردانه بین ۶۱۵ تا ۴ گرم و در یک گرم بین ۲۰۰-۱۵۰ عدد بذر وجود دارد.

قسمت مورد استفاده:

برگها و سرشاخه های گلدار

ترکیبات شیمیایی:

دارای اسانس *Salvia L*، تانن و ماده ای تلخ است. اسانس مایعی زرد یا زرد مایل به سبز است و بوی مخصوصی دارد. وزن مخصوص آن در گرمای ۱۵ درجه سانتیگراد بین ۰/۹۲۵-۰/۹۱۱ است. این اسانس در یک تا دو قسمت الکل ۸۰ درجه حل می شود، دارای ۵۰٪ از نوعی ستون به نام توپون است که به سالویل، سالویون، سالوون نامیده می شوند و مشابه تاناستون است.

محیط شناسی و بررسی رویشگاه:

بومی مناطق شمال مدیترانه و نواحی مختلف آسیا و شمال آفریقا است، بومی ایران نیست ولی به خاطر اهمیت دارویی اش کشت و کار می شود، به طور خودرو در اماکن خشک، سنگلاخی آهکی، آفتابگیر و دامنه های بایر غالب نواحی آسیا و آفریقا می روید. گرما و هوای خشک برای رشد آن مطلوب است. در ایران استان آذربایجان خصوصا تبریز یافت می شود.

زراعت:

از طریق دانه، قلمه زدن، خوابانیدن، تقسیم پایه های مسن ریشه دار کشت می شود ولی کشت دانه آن بیشتر مرسوم است. قلمه زدن در پائیز با انتخاب قلمه های جوان یک ساله و قلمه کاری در گرم خانه که خاک ماسه ای آن از قبل آماده شده شروع و در بهار قلمه های ریشه دار مستقیم قابل انتقال به زمین اصلی است. قلمه های ریشه دار به اندازه ۸۰ سانتی متر ردیف و ۵۰-۴۰ سانتی متر روی ردیف از هم فاصله دارند. کشت مستقیم بذر در ردیف هایی به فاصله ۷۰-۶۰ سانتی متر و عمق ۴-۳ سانتی متر در زمین اصلی در اواخر پائیز صورت می گیرد. کشت غیر مستقیم در خزانه هوای آزاد در بهار انجام می شود. برای هر هکتار زمین ۳/۵-۲/۵ متر مربع خزانه و ۲-۱/۵ کیلوگرم بذر در خزانه نیاز است.

استاندارد قوه نامیه مریم گلی ۷۵٪ می باشد لذا در تعیین مقدار بذر مصرفی، درصد نامیه جهت کاشت مستقیم یا نشاء کاری می بایستی مدنظر قرار گیرد. نشاء ها را در پائیز به زمین اصلی منتقل و به فاصله ی ۷۰ سانتیمتر کاشته می شود.

نوع خاک:

در انواع زمین های زراعی به ویژه زمین های اصلاح شده، قابل نفوذ، حاصلخیز و نسبتاً مرطوب کشت می شود. بهترین رشد را در خاکهای رسی غنی و زه دار دارد و اراضی رو به آفتاب را بیشتر می پسندد.

نیاز آبی:

تنش خشکی باعث کاهش سطح برگ و عملکرد اجزاء می شود ولی مقاومت خوبی هم نسبت به تنش های آبی نشان می دهد.

نیاز کودی:

اوایل پائیز با اضافه کردن حداقل ۴۰-۳۰ تن در هکتار کود دامی پوسیده، ۸۰-۶۰ کیلوگرم کود فسفره، ۶۰ کیلوگرم کود پتاسه و در اوایل بهار قبل از کاشت ۸۰ کیلو کود ازته خاک را غنی می کند در ضمن اواخر زمستان باید حتماً سله شکنی انجام گیرد.

مبارزه با آفات، بیماری ها و علف هرز:

برای مبارزه با علف هرز از مواد شیمیایی استفاده نمی کنند زیرا روی مواد موثره گیاه تاثیر می گذارد. وجین کاری بهترین راه مبارزه است.

زمان گلدهی و برداشت محصول:

برداشت شامل چیدن برگها یا قطعات رویشی است که از سال دوم به بعد ۲-۳ مرتبه انجام می شود، محصول سال اول کم ولی سال دوم به بعد حدود یک تن برگ خشک از هر هکتار بدست می آید این مقدار برگ محصول چندچین است بهترین زمان برداشت از نظر بیشترین مقدار اسانس در برگ آغاز ظهور گلها است. در سال سوم عملکرد برگ تازه به ۳ تا ۲/۵ تن در هکتار می رسد. نسبت اندام تازه به خشک ۵ به یک است در مرحله گلدهی گیاه حاوی بیشترین میزان اسانس و ساعت ۱۲ ظهر این میزان به حد اکثر خود می رسد مقدار اسانس حاصل از پیکر رویشی ۱۰-۸ کیلوگرم در هکتار است.

خواص و کاربرد:

این گیاه با ارزش ترین گیاه داروئی در تیره نعناع و دارای ویژگیهای مهم درمانی با اثری قاطع می باشد. ضد تشنج، کمک به هضم غذا، کاهش دهنده قند خون و ضدنفخ می باشد. در معالجه عوارض نیش حشرات به عنوان ضد سم مفید است، برای تقویت روح روان و جسم و افزایش طول عمر مفید است. در ادویه ها و آشپزی استفاده دارد، از اسانس آن در صنعت عطر سازی استفاده می شود. خیس کردن مریم گلی به مدت ۲ هفته در الکل و مخلوط آن با مشروب الکلی Rhum باعث تقویت مو می شود. دم کرده ۲-۳ گرم برگ خشک شده روزی سه بار برای موارد فوق توصیه می شود. مصرف جوشانده ده گرم برگ در صد گرم سرکه قند خون را کاهش می دهد.

منابع:

- ۱- دکتر هادی صمصام شریعت، پرورش و تکثیر گیاهان دارویی، انتشارات ملی، ۱۳۷۴.
- ۲- ایرج جاوید تاش، نتایج کشت سالویا، انتشار موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع با شماره ۱۱۸-۱۳۷۵.
- ۳- فرانک علیدوستی، لیست ۳۹۰ گونه دارویی استان اصفهان، مرکز تحقیقات منابع طبیعی اصفهان، ۱۳۷۴.
- ۴- زراعت و تولید برخی گیاهان دارویی و ادویه ای، دکتر سعید دوازده امامی، دانشگاه تهران، ۱۳۸۷.
- ۵- سایتهای اینترنتی www.Mdplant.blogfa.com
- ۶- آرشیو اطلاعات تجربی و کاربردی بخش تولید و فرآوری گیاهان دارویی و صنعتی شرکت دشتیار.